Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Asiantuntijalausunto
Ympäristöministeriö
Ympäristöneuvos
Penina Blankett

22.9.2023

Suuri valiokunta (29.09.2023)

E-kirje 30/2023 vp Valtioneuvoston selvitys: Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2024 ja asetuksen (EU) 2023/194 muuttamisesta tiettyjen muilla vesillä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien osalta

Kansainvälinen merentutkimusneuvosto (ICES) julkaisi 31.5.2023 tieteelliset suositukset Itämeren kalakantojen TAC:eista (TAC = *Total allowable catch= suurin sallittu saalis)* vuodelle 2024 ja näiden perusteella komissio antoi 28.8.2023 oma ehdotuksensa. Ehdotusta käsitellään syys-lokakuun BALTFISH:ssa. Maatalous- ja kalastusneuvoston on määrä päättää 23-24.10.2023Itämeren kalastusmahdollisuuksista.

Suomen kannalta keskeisimmät ehdotukset liittyvät lohen, silakan, kilohailin, punakampelan sekä itäisen ja läntisen turska kantojen TAC:hin. Ympäristöministeriö pitää ICES:in antamia suosituksia hyvinä ja esittää, että niitä tulee pääsääntöisesti noudattaa kun päätetään vuoden 2024 kalakantojen kalastuskiintiöistä /TAC:eista.

Ympäristöministeriö haluaa kiinnittää erityistä huomiota Itämeren tilaan ja sen kytkösiin mm. kalakantojen tilaan. Ympäristöministeriö pitää Itämeren kalakantojen tilan muutoksia huolestuttavina ja ne kertovat hyvin, että Itämeren tila on huono ja vaikutukset näkyvät ravintoverkon eri osissa. Tässä vaiheessa tulisi entistä enemmän kiinnittää huomiota Itämeren tilaan sekä niihin paineisiin ja uhkiin ml. kumulatiiviset paineet eri toiminnoista (merituulivoimalat, kalanviljely, rakentaminen ruoppaus, ravinteet), jotka vaikuttavat mm. luonnon monimuotoisuuteen ja sitä kautta myös kalakantoihin. Näiden valossa komission varovaisuuperiaate on perusteltua, mutta samalla ympäristöministeriö ymmärtää, että näin äkkinäiset esitykset, jotka eivät tässä vaiheessa ole edes ICES neuvonannossa ovat etenkin sosioekonomisesti vaikeasti hyväksyttäviä. Kalastuksen täyskieltoon tulee kuitenkin varautua, elleivät kalakannat näytä elpymisen merkkejä.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen osalta ympäristöministeriö tukee esillä olevaa esitystä 50 000 kiintiöstä. Samanaikaisesti ympäristöministeriö haluaa korostaa jo alussa esitettyä huolta Itämeren tilasta ja sen vaikutuksista ravintoverkkoihin ja sitä kautta myös kalakantoihin. Ympäristöministeriö pitää myös tärkeänä, että Itämerellä ei harjoiteta laitonta lohenkalastusta ja että lohenkalastuksen edellä mainittua kieltoa Itämeren pääaltaalla noudatetaan ja valvotaan tehokkaasti. Lisäksi on erittäin tärkeää saada Itämerelle lohen monivuotinen suunnitelma ja että kaikki kalastuskuolevuus tulee ottaa huomioon kalastuksen säätelyssä.

Suomenlahden lohen osalta ympäristöministeriö tukee esitystä, jonka mukaan Suomenlahden lohen EU TAC olisi tieteellisen neuvon ja komission ehdotuksen mukaisesti 10 144. Näidenkin osalta tulee huomioida alussa esitetty huoli Itämeren tilasta ja vaikutuksista kalakantoihin.

Pohjanlahden silakan osalta ympäristöministeriöpitää komission ehdotusta nolla kiintiöstä osiltaan perusteltuna, mutta voi kuitenkin tukea korkeintaan ICES neuvon Fmsy vaihteluvälin alarajan mukaista TACia eli 48 824 tonnia. Silakan osalta tulee kuitenkin seurata tarkasti kannan kehitystä ja tulee olla valmius lopettaa kalastus, jos tila ei parane tai menee huonompaan suuntaan.

Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan osalta ympäristöministeriöllä on samat huolet kuin Pohjanlahden silakan osalta, mutta voi kannatta korkeitaan ICES:n neuvon Fmsy vaihteluvälin alarajan mukaista TACia jolloin lopullinen EU:n TAC olisi 35 687.Tämän kutukanta on edelleen tavoitetasoa pienempi ja kalastuskuolevuus tavoitetasoa suurempi, vaikkakin paranemista on nähtävissä, joten kannan tilaa tulee seurata tarkoin.

Riianlahden silakan osalta ympäristöministeriö voi kannattaa esillä olevaa esitystä, joka on ICESin neuvon ja komission ehdotuksen mukaisesti eli TAC olisi 30 026- 43 427 tonnia, huomioiden kuitenkin silkan tilanteen muualla Itämeressä niin tulisi pyrkiä alempaan kiintiöön eli n. 30 000 tonniin.
Läntisen silakkakannan osalta ympäristöministeriö kannattaa esillä olevaa esitystä sivusaalis TAC:sta, joka noudattaa ICES:n neuvoa ja komission ehdotusta.

Kilohailin osalta ICES suosituksen mukaisesti vuoden 2024 TAC olisi Venäjän osuuden jälkeen 171 815-222 735 tonnia. Tässäkin tulisi pyrkiä lähemmäs esitettyä alarajaa kuin vaihteluvälin ylärajaa.

Itäisen turskakannan osalta ICESin suositus perustuu varovaisuusperiaatteeseen ja sen mukaisesti kalastusta ei tulee harjoittaa tämän kannan osalta eli turskalle asetetaan ainoastaan sivusaalis- TAC. Ympäristöministeriö tukee esitystä. Samoin ympäristöministeriö tukee kuturauhoitusta (touko-elokuu) ja vapaa-ajankalastuksen kieltämistä turskan pääasiallisilla esiintymisalueilla. Samoin troolikalastuksen valvontaa turskan lisääntymisalueilla tulee tehostaa. Sivusaaliiksi jääviä turskia tulisi voida kohdennetusti käyttää tutkimukseen, jotta voidaan seurata turskakannan kehitystä. Toisena vaihtoehtona voisi sallia turskaan kohdentuva pienimuotoinen kalastus alle 12 metrin pituisilla muita kuin trooleja käyttävillä kalastusaluksilla läntisen silakan vuotta 2022 koskevan ratkaisun mukaisesti. Ympäristöministeriöllä ei ole vahvaa kantaa kummankaan ratkaisun puolesta, edellytyksenä on kuitenkin, että tällainen kalastus ei saa vaarantaa turskankannan elpymistä.

Läntisen turskakannan tila on jossain määrin kohentunut, mutta ei ole saavuttanut MSY tavoitetasoa. Ympäristöministeriö voi tukea esitystä, jossa ICESin neuvon ja komission ehdotuksen perusteella turskalle asetetaan ainoastaan sivusaalis-TAC.

Punakampelan osalta ympäristöministeriö kannattaa ICES:n neuvon mukaista esitystä, jossa TAC olisi enintään 17 947 tonnia 22 – 32.

Meritaimenen osalta ICES toteaa neuvossaan, että meritaimeneen kohdistuvaa kalastusta tulisi vähentää luonnonvaraisten meritaimenkantojen suojelemiseksi Ympäristöministeriö kannattaa sitä, että meritaimenen kalastuskieltoa jatketaan myös vuonna 2024 neljää meripeninkulmaa kauempana perusviivoilta mitattuna.